

Mødereferat fra Ældrerådets og Udvalg for Velfærd og Arbejdsmarkeds møde

Tirsdag den 19. november 2024, kl. 10:00.

Hvor: I kommunens kontor i byrådssal

Deltagere ved mødet:

Repræsentanter fra Ældrerådet

Birte Nielsen, formand

Kaj Kleist, næstformand

Kirsten Holm, medlem

Jakob Thorsen, medlem

Daniel Blytmann, medlem

Afbud: Peter Petersen, suppleant

Udvalg for Velfærd og Arbejdsmarked

Inge Olsvig Brandt, formand

Lone Rosengreen Pedersen, næstformand

Dorthe-Marie Mogensen-Fontain, medlem

Afbud:

Poul Petersen, medlem

Mala-Høy-Kúko, medlem

Forvaltning for Velfærd og Arbejdsmarked

Ejner Grønvold, Direktør for Velfærd og Arbejdsmarked

Karen Lund Mølgaard, fagchef for ældreområdet

Naja Anelouise Heilmann, sekretær

Lise Buchardt, Stabschef i Forvaltning for Velfærd og Arbejdsmarked

René Kvist, Kontorchef i Socialservice

Margrethe Najaaraq Kleist, afdelingsleder i pensionsafdeling under Socialservice

Referat

1. Velkomst

Formanden for Udvalget for Velfærd og Arbejdsmarked bød velkommen til deltagerne ved det årlige møde mellem Ældrerådet i Kommuneqarfik Sermersooq og Udvalget for Velfærd og Arbejdsmarked.

Alle deltagere præsenterede sig selv. Derefter gav formanden for Udvalget for Velfærd og Arbejdsmarked ordet til formanden for Ældrerådet, som fremlagde dagsordenen.

2. Gennemgang af Ældrerådets opfølgning og forslag

På vegne af rådet startede Ældrerådets formand med at takke for realiseringen af mødet. Formanden nævnte, at det seneste møde med udvalget blev afholdt den 16. januar 2024. Herefter opsummerede formanden status for rådets arbejde siden det seneste årlige møde med udvalget.

Formanden for Ældrerådet fremlagde rådets forslag, henstillinger og spørgsmål. Detaljerne findes i det vedlagte bilag.

Bilag

1. Dagsorden til ældrerådets møde med udvalget 19. november 2024
2. Tillæg til dagsorden af 31. oktober 2024

Opfølgning på tidligere forslag

På mødet spurgte Ældrerådet til status for de punkter, som rådet fremlagde på mødet den 16. januar 2024. Ældrerådet ønskede en opdatering på, hvordan det går med de fremsendte forslag, som har følgende overskrifter:

1. Bedre boliger til ældre i Kommuneqarfik Sermersooq
2. Udlicitering af opgaver
3. Flere hænder til ældreplejen

1. Forslag til forbedring af ældreboliger

Ældrerådets formand præsenterede rådets forslag, der fremhæver behovet for at forbedre boligforholdene for ældre i Kommuneqarfik Sermersooq. Ældrerådet foreslog, at der udarbejdes et formelt forslag, som fremsendes til Grønlands Selvstyre. Forslaget skal indeholde en opfordring til at sikre flere tidssvarende ældre- og handicapvenlige boliger i forbindelse med renoveringen af Selvstyrets boligmasser.

Ældrerådets formand anbefaler, at kommunen tager kontakt til både boligselskabet Iserit A/S og INI A/S for at drøfte behovet for at renovere gamle, bundlejligheder, der er opført uden elevator, og som mange ældre bor i.

2. Forslag til udlicitering af opgaver

Ældrerådets formand præsenterede rådets forslag, der har til formål at skabe bedre rammer for plejen af beboerne på plejehjemmene. Forslaget indebærer at udlicitere opgaver som rengøring, tøjvask og andre driftsopgaver til eksterne leverandører. Ved at overdrage disse opgaver til eksterne leverandører kan kommunen opnå stordriftsfordele og frigøre ressourcer, så plejepersonalet får mere tid og mulighed for at fokusere på deres vigtigste kerneopgave – at pleje og drage omsorg for beboerne.

3. Forslag til at sikre flere varme hænder i ældreplejen

Derudover foreslår Ældrerådet, at kommunen i perioder med personalemangel, særligt under ferieafvikling og ved lønningsdage, om nødvendigt ansætter herboende asiater som ekstra personale for at aflaste det faste plejepersonale og sikre stabil pleje. Hvis personalemanglen fortsætter, kan løsningen overvejes som en mere permanent ordning for at sikre en tilstrækkelig bemanning i ældreplejen.

Svar fra udvalgsformanden

Udvalgsformanden svarede, at de fremlagte emner om bedre boliger til ældre og flere varme hænder også er noget, som de er opmærksomme på, og som de arbejder med i deres politiske indsats. Hun fortalte om forskellige initiativer, der er iværksat for at imødekomme disse udfordringer og nævnte blandt andet samarbejdsaftalen med sundhedsvæsenet som et eksempel på et tiltag, der har fungeret godt. Hun forklarede, at der på plejehjemmet i Paamiut er indgået en samarbejdsaftale med sundhedsvæsenet med tanken om, hvordan de lokale ressourcer bedst muligt kan udnyttes for at styrke ældreplejen. Mellem sundhedsvæsenet og plejehjemmet i Paamiut er der etableret dialog, hvor de samarbejder og løfter opgaver i fællesskab. Desuden er tanken om politiske målsætninger at indføre en lignende ordning på plejehjemmet i Tasiilaq. Hun tilføjede, at der stadig er udfordringer, som kræver yderligere arbejde for at sikre bedre boliger til ældre og skaffe flere hænder i ældreplejen. Hun påpegede, at de altid finder det vigtigt, at der gøres noget for at forbedre forholdene.

Svar fra direktøren

Direktøren for Velfærd og Arbejdsmarked oplyste, at han havde deltaget i processen, da Naalakkersuisuts ældrestrategi blev udarbejdet. I denne forbindelse blev emnet om boliger til ældre drøftet, og han bemærkede, at i den kommende ældrelov inkluderer bestemmelser om muligheden for etablering af ældrekollektiver. I Kommuneqarfik Sermersooq har vi ellers lyst til at anvende betegnelsen "seniorfællesskaber" da ordet "ældrekollektiver" allerede benyttes i eksisterende tilbud i Ittoqqortoormiit og Qeqertarsuatsiaat. Ældreloven er aktuelt under førstebehandling i Inatsisartut, og når den færdigbehandles, forventes den at åbne for nye muligheder inden for "seniorbofællesskaber". Direktøren afsluttede med at bemærke, at det bliver interessant at se, hvordan det vil blive realiseret i praksis.

Svar fra udvalgsmedlem

Dorthe-Marie Mogensen-Fontain, medlem af Udvalget for Velfærd og Arbejdsmarked, fremhævede en række initiativer på ældreområdet og orienterede om, at kommunalbestyrelsen planlægger at afholde en temadag med fokus på ældreområdet i Kommuneqarfik Sermersooq.

Temadagen vil give et overblik over hele ældreområdet i Kommuneqarfik Sermersooq, herunder boligforhold, for at danne et solidt grundlag for drøftelser om prioriteringer og fremtidige indsatsområder.

Svar fra fagchef for ældreområdet

Fagchefen for ældreområdet orienterede om status for ældreområdet i Kommuneqarfik Sermersooq, herunder om bevillinger og igangsatte initiativer vedrørende kurser og uddannelser for personalet, implementering af velfærdsteknologi, digital hjemmetræning og lignende.

Svar fra kontorchef for Socialservice

Kontorchef for Socialservice fremlagde en præsentation om mulighederne for at arbejde som pensionist uden at miste alderspension. Præsentationen er baseret på Inatsisartutlov nr. 42 af 14. september 2023 og takstbladet for 2024. På kommunens hjemmeside under fanen Pension kan man finde ud af, hvor meget man som pensionist kan tjene uden at ens alderspension bliver reduceret. Oplysningerne er tilgængelige på både grønlandsk og dansk og er skrevet i et letforståeligt sprog.

For mere hjælp og information kan man kontakte pension@sermersooq.gl eller finde yderligere detaljer på kommunens hjemmeside.

Ældrerådets formand foreslog, at oplysningerne også skulle trykkes i fysisk form, så de kunne nå ud til de ældre, der ikke har adgang til internettet.

3. Eventuelt

Formanden for udvalget foreslog at fortsætte dialogen med Ældrerådet, da der under mødet kun næsten var tid til at drøfte to punkter. Hun beklagede, at tiden havde været for kort, og foreslog, at fremtidige møder skulle planlægges med længere tid til diskussionerne. Hun foreslog desuden, at sekretæren for Ældrerådet skulle kontakte både hende og Ældrerådets formand for at arrangere et kaffemøde, hvor de kunne drøfte emnerne nærmere.

Udvalgsformanden understregede, hvor vigtigt det er at samarbejde med rådet, ikke kun for at få viden, men også for at styrke udvalgets arbejde. Hun takkede Ældrerådet for deres frivillige indsats og engagement og fremhævede, at udvalget altid respekterer og værdsætter de input, rådet bidrager med.

Formanden for Ældrerådet takkede også for muligheden for at fremlægge dagsordenspunkterne og for, at udvalget ønsker at fortsætte drøftelserne omkring de forskellige punkter, der blev fremlagt. Hun udtrykte desuden glæde over at skulle mødes med udvalgsformanden til kaffemødet.

Bilag 1 - Dagsorden til ældrerådets møde med udvalget 19. november 2024

Nuuk den 31. oktober 2024

- eksemplar på dansk.

Forslag/henstillinger og spørgsmål fra Ældrerådet i Kommuneqarfik Sermersooq til SIA på mødet den 19. november 2024.

Spørgsmål:

Vi vil gerne spørge om status for de punkter som Ældrerådet fremlagde på mødet den 16. januar 2024, som er følgende:

1. "Kommunalbestyrelsen i Kommuneqarfik Sermersooq må handle på fakta vedrørende den dårligste standard af boliger for ældre i landet og straks tage tiltag til forbedring af boligmassen for de ældre i kommunen på de allerede eksisterende boligtyper samt gennem et nyt tiltag i kraft af bofællesskaber for ældre."

2. "Flere hænder til ældreplejen"

Ældrerådet ønsker at vide, hvordan går det med disse fremsendte forslag?

Ad 1. Som tillæg til punktet om ældreboliger vil vi komme med følgende:

At Grønlands Selvstyre i forbindelse med deres planer om gennemgribende renovering af deres boligmasse skal indrette flere tidssvarende handicap- og ældreboliger. Nu bor mange af ældre gangbesværede og kørestolsbrugere i de nederste etager på niveau med kælderrummene og stueetagen (disse kaldes bundlejligheder) disse boliger hører nu til den dårligste standard af boligmassen, fordi de ligger i de nederste etager i gamle boligblokke (fra 1950-70). Ved kraftig snefald, er adgangsforholdene elendige. Boligerne er kolde (utilstrækkelig isolering og utætte grønlandsvinduer) og mange af dem er ramt af sygdomsfremkaldende skimmelsvamp. De er ikke længere tidssvarende.

Vi anbefaler, at forslaget udarbejdes og sendes til Grønlands Selvstyre.

Ad 2. "Flere varme hænder" har vi følgende tillæg til forslaget:

Hvordan kan man opnå flere "varme hænder i ældreplejen"? Hvordan kan man overvinde vedvarende mangel på arbejdskraft?

Vi vil gerne foreslå, at man i driften af ældrehjem/Alderdomshjem/plejehjem bruger udlicitering af de opgaver som kan udføres af firmaer, fx rengøring, vaskerifunktion, m.m. således at personalet får mere fokus på beboerne. Ved udlicitering og flytning af opgaver "ud af huset" opnås desuden stordriftsfordele og skaber rum for ledelsen.

Herudover er vi åbne overfor at herboende personer fra Asien, kan supplere personalet i perioder og i nødsituationer, hvor det er svært at rekruttere lokal arbejdskraft og/eller om nødvendigt som en permanent ordning. – Der er personalemangel i perioder, (ferie- samt lønudbetaling) hvor pleje af beboerne forringes, og hvor stabil personale presses hårdt fordi de må udføre arbejde for fraværende kolleger. Vi kan ikke fortsætte med at se på og acceptere presset for denne gruppe, for manglende fremmøde kan ikke undgå at medføre utilsigtet forringelse af ældreplejen på hjemmene.

Pkt. 2. Under vores besøg på alderdomshjemmet og Ippiarsuk plejehjemmet i september og oktober i år har vi fået større viden om de ældres vilkår og vil komme med forslag ud fra disse informationer:

a. Beboernes mulighed for adgang til internet bør forbedres.

Ad 2a. Når ældre får behov for hjælp og flytter til alderdomshjem bliver deres pension reduceret kraftigt, og hvis de ønsker tilslutning til internet og TV-kanaler udover de gratis kanaler, skal de hver især betale 100 % på disse ydelser.

Det bør undersøges om de ældre kan få adgang til billigere internet – evt. samlet – som de betaler med et mindre beløb. Som alternativ kan der via Tusass undersøges om Tusass kan yde billigere internet til beboerne på alderdomshjemmene. Der vil fremover komme flere og flere ældre, der er forbrugere.

b. Initiativer på demensområdet bør følge udviklingen.

Ad 2b. Under vores besøg på alderdomshjemmet deltog en ansat, der havde et særligt kendskab til demensområdet.

Han oplyste at der i fremtiden bliver flere personer med demens, og at det er nødvendigt at denne udvikling bør følges på alle områder, fx:

- a. At der skaffes flere boliger til personer med demens og
- b. At pårørende til personer med demenssygdom ofte bliver ked af det og chokeret, når de opdager at deres kære har fået demens. Mere oplysning og større forståelse om demenssygdommen til pårørende i det hele taget er nødvendig, og som det tredje:
- c. At man retter henvendelse til Sundhedsvæsenet med ønske om at personer med demens hurtigere får diagnose fra en speciallæge. Flere venter for lang tid på en speciallæge, der kommer udefra. At vente for længe betyder at den syge ikke får hjælp i tide, og aflastning på hjemmene bliver længere end nødvendig, i forhold til hvis de får diagnosen tidligere.

Punkt 3. Vi anbefaler at udnyttelsen af Ippiarsuk bygningen (antal m2 i forhold til udnyttelsen) bliver vurderet af sagkyndige.

Ad 2c. Da vi besøgte Ippiarsuk bemærkede vi at der var mange kontorer, mødelokaler og depoter ligeså. Vi blev også informeret om at der er et stort behov for ældre, der har brug for pleje og pasning i vores by. Herudover kommer der personer fra andre bosteder i kommunen, der efter ophold på Sana har behov for rekreation og da der ikke er andre faciliteter i deres hjemsted, bliver anbragt på plejehjemmene i byen indtil de er friske nok til at tage hjem. De optager pladser for andre, der har behov i byen. Blandt andet af disse grunde er der behov for flere værelser/sengepladser på hjemmene. Måske kan der ved mindre ændringer og bedre udnyttelse af eksisterende plads skabe flere sengepladser/værelser. Derfor ønsket.

Pkt. 3. Resultatet af undersøgelsen for ældres vilkår i kommunen er blevet fremlagt os.

(Jeg regner med at resultatet er blevet fremlagt til SIA).

Konklusionen af undersøgelsen er bl.a.

a. At de ældre ofte føler sig ensomme.

Med henvisning til dette forhold søger vi løsninger, der er til at "tage her og nu" f.eks.:

- a. Bedre transportmulighed for ældre i byen når de ældre vil til Pilutaq (foreningshuset)**
Her tænker vi på bedre transportmuligheder med bybus. (Der kan rettes henvendelse til bestyrelsen for Nuup Bussii)
- b. Anskaffelse af bus til ældre (en bus for gangbesværede har i lang tid ligget stille – ovenikøbet med nummerplade) og

På længere sigt:

- c. Bedre mulighed for Ældre for at skabe kontakt ud af til.**
Her tænkes på en telefonlinje, som de ældre ensomme kan ringe til (i lighed med Tusaannga). Herudover vurdere om der er behov for andre samlingssteder for ældre i byen, eksempelvis i Qinngorput, hvor de kan komme med deres sysler og skabe samvær med andre i området.
- d. **Ældre på plejehjemmene har behov for at komme mere ud i naturen.** – Det skaber mere velvære.
- e. **Det ønskes at de ældres behov gøres mere tydeligt sted for sted ud fra det der står i konklusionen i ældreundersøgelsen.**
Konklusionen er lavet som en samlet konklusion og vi ved jo at der er stor forskel på forholdene i storbyen i forhold til mindre bosteder. Vi ved at de ældre vil føle, at de bliver hørt, hvis vi lytter til deres ønsker. Derfor ønsker vi midler/bevilling til yderligere opdeling.

Vh.

Birte Nielsen
Forperson

Bilag 2 - Tillæg til dagsorden af 31. oktober 2024

Nuuk den 10. november 2024

Spørgsmål/henstillinger/forslag til dagsordenspunkter til Ældrerådets møde med SIA den 19. november 2024.

Tillæg til dagsordenspunkter af 31. oktober 2024 pkt. 3:

Pkt. 3C vedr. ønske om mulighed for buskørsel for ældre i Paamiut.

Primo 2024 meddelte kommunalbestyrelsesmedlemmet i Paamiut indbyggerne at der i år er afsat midler på budgettet til anskaffelse af en bybus. Der er intet nyt om denne siden dengang.

Dog har vi for nylig hørt at man først vil undersøge busdriften i Qaqortoq.

Vi ved at de ældre kører gratis med bus i Nuuk. Kan de ældre i Paamiut, i lighed med andre ældre i samme kommune, forvente at køre gratis bus i Paamiut?

Vi vil også gerne vide hvornår vi kan forvente at denne bus bliver indkøbt? – for de ældre i Paamiut har ofte brug for at blive kørt frem og tilbage til de ældres aktivitetshus og andre steder, der ligger længere væk fra deres hjem.

Som Pkt. 4 har vi flg. spørgsmål:

Tidligere har pensionister ellers fået tillæg når de anskaffer sig briller. Optikeren fortæller dem, hvad de ønskede briller koster, og herefter har den ældre mulighed for at søge tilskud til kommunen.

Her på det sidste har ældrerådets medlem i Paamiut konstateret, at der er givet afslag. Vi vil gerne vide om tilskudsordningen stadig gælder? – og ønsker at der gives klare og korrekte retningslinjer ud til de ældre.

v.h.

Birte Nielsen, forperson